

Araştırma Makalesi

Dirençli Kent Nedir ve Nasıl Sürdürülebilir Kılınır Tartışmaları Üzerine Bir Değerlendirme

Salih BATAL

Yalova Üniversitesi, İİBF

salihbatal@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3822-7417

Öz

Dirençli kent; kentin işleyişinde meydana gelen değişimlere verdiği tepki ve bozulan işlevselliğine müdahale kabiliyeti olarak tanımlanmaktadır. Dirençli kent tasarısının uygulanamaması sürdürülebilir gelişme kavramının da anlamını yitirmesi demektir. Çalışmada sürdürülebilirlik ve kentsel direnç ilişkisi çeşitli yönleriyle incelenerek dirençli kentin tanımlanışı ayrı bir biçimde konumlandırılmıştır. Makalenin amacı, dirençli kentin sürdürülebilir gelişimin elde edilmesinde bütüncül bir perspektifle değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmek ve kentsel kararların küresel gelişimlerden etkilendiği bir süreci tanımlamaktır. Dirençli kenti bütüncül bir perspektiften ele alıyor olmak, küreselliğin kentin dirençliliğinde belirleyici olduğu gerçeğini ortaya çıkarmaktadır. Dirençli kentin bu kurgusu onun sosyal, ekonomik, çevresel, yönetsel olarak sıralanan kategorilerinde meydana gelen değişimlere karşı hızlı adaptasyon sağlamasına yardımcı olacaktır.

Anahtar kelimeler: Yerel yönetimler, kent, dirençli kent, sürdürülebilirlik, kentsel gelişim
Jel Sınıflandırma Kodları: H700, Z00

An Evaluation of the Discussions on What is a Resilient City and How to Make It Sustainable?¹

Abstract

Resilient city; It is defined as the reaction of the city to changes in its functioning and its ability to intervene in its impaired functionality. Failure to implement the resilient city plan means that the concept of sustainable development loses its meaning. In the study, the relationship between sustainability and urban resilience is examined from various aspects and the definition of the resilient city is positioned separately. The aim of the article is to express that the resilient city should be evaluated from a holistic perspective in achieving sustainable development and to describe a process in which urban decisions are affected by global developments. Considering the resilient city from a holistic perspective reveals the fact that globality is a determinant of the city's resilience. This structure of the resilient city will help it to quickly adapt to the changes that occur in the categories listed as social, economic, environmental, managerial.

Keywords: Local governments, urbanism, resilient cities, sustainability, urban development
JEL Classification Codes: H700, Z00

¹ Extended abstract is presented at the end of the article

Geliş Tarihi (Received): 24.10.2023 – Kabul Edilme Tarihi (Accepted): 10.03.2024

Atıfta bulunmak için / Cite this paper:

Batal, S. (2024). Dirençli kent nedir ve nasıl sürdürülebilir kılınır tartışmaları üzerine bir değerlendirme. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2), 493-514. doi: 10.18074/ckuiibfd.1380298

1. Giriş

Geçmişten günümüze kent hakkında yapılan tanımlamalar birbirinden belirli düzeylerde farklılık göstermekteyken aynı zamanda günümüz kentlerinin fonksiyonlarını tanımlayan parçaları oluşturduğu ve bu parçaların kent tanımına yönelik bir bütünü teşkil ettiğinden söz edilebilir. Bu parçalar kimi zaman kentin ekonomisine odaklanırken kimi zaman da idari işleyiş biçimlerini konu edinir. Hepsinin ortak noktası ise kenti, insanların yoğunlaştığı bir bölge olarak ele almalarıdır. Öte yandan günümüzde farklı kent modelleri mevcut olmakla birlikte her bir modeldeki ortak payda ise kentsel alanların gelişim mefhumunun beşiği olarak nitelendirilmesidir. 1980'li yıllardan itibaren kenti gelişimin gerçekleştiği bir alan olarak ele almanın dışında bu gelişimin devamlılığının nasıl sağlanacağına yönelik kaygılar ortaya çıkmıştır. Bu kaygılar beraberinde sürdürülebilir gelişim kavramını ortaya çıkarmış ve nihayetinde kentsel gelişimin yalnızca bugünü değil yarını da hesaba katmasının gerekli olduğu düşüncesi sürdürülebilir kentsel gelişimin temel belirleyiciliğini üstlenmiştir. Gelişimin sürdürülebilirliği aynı zamanda kentin fonksiyonlarını oluşturan sosyal, ekonomik, çevresel ve yönetsel etmenlerin de sürdürülebilir oluşunu zorunlu kılar. Dirençli kent modeline göre ise şehrin fonksiyonlarının olası bozulma durumlarında eski işlevselliklerini sürdürülebilmesi beklenir. Buradan hareketle sürdürülebilirlik ve dirençli kent kavramları arasında zorunlu ve tamamlayıcı bir ilişki olduğundan söz edilebilir. Sonuç olarak bu çıkarım bizi dirençli kentin ne olduğunu kavrayabilmek için öncelikle kentin tanımını ve devamında sürdürülebilirlikle olan ilişkisini ortaya koyma faaliyetine yöneltmekte ve böylelikle dirençli kent tanımını daha sağlam bir temelde kurgulama imkanını yaratmaktadır.

2. Kent Nedir?

Kent kavramı hakkında literatürde farklı bakış açıları kullanılarak ortaya koyulan tanımlamalar mevcuttur. Örneğin yönetsel kriter esas alınarak yapılan bir tanıma göre kent, yönetsel örgüt biriminin sınırları içerisinde kalan yer anlamına gelmektedir (Keleş, 1993, s.74). Bu bakış açısından hareketle belirli bir belediye sınırı içerisinde kalan uzamsal mekân kent adı verilebilir. Bir diğer tanımda ise belirleyici kriterin nüfus olduğu ileri sürülmektedir. Buna göre belirli bir nüfus düzeyine sahip bölgeler kent olarak adlandırılmaktayken bu nüfus düzeyinin altında kalan yerlere köy adı verilmektedir (Keleş, 1993, s.74). Diğer yandan ilgili bölgenin ekonomik durumunu dikkate alarak yapılan tanımlamalar da mevcuttur. Keleş, bu tanıma yönelik ilgili bölgenin ekonomik faaliyetlerinin tarımla olan ilişkisinden söz eder. Buna göre bir coğrafi bölgedeki nüfus genellikle tarım sektöründe çalışmaktaysa ilgili alan köy olarak adlandırılırken tarım sektöründe çalışan nüfus oranının diğer sektörlerle kıyasla daha az olduğu yerler kent olarak adlandırılır (Keleş, 1993, s.75).

Uluslararası literatüre baktığımızda ise Molotch, kenti bir büyüme makinesi olarak tanımlamaktadır. Molotch bu tanımı yaparken, kent elitinin kent yönetimine dair

aldığı kararların kentsel alanı etkileme kapasitesinin literatürde yeteri kadar incelenmediği kaygısını taşır. Molotch'a göre kentsel alan, insanlar için iktidar ve refah üretimi sağlayan ve bu nedenle piyasadaki metalara benzeyen bir kimliktir. Ekonomik ve politik olarak büyüme kaygısı taşıyan elitler, kenti bu kaygılarının gerçekleştirileceği bir alan olarak belirlemekte ve böylelikle kentsel gelişim gerçekleşmektedir. Kentin böylesi bir amaçla kurgulanıyor olması onu endüstri, iş gücü, ticaret ve toprak kullanımı gibi faaliyetlerin yoğunlaştığı bir bölge haline getirmektedir. Kentte yer alan insan nüfusunun yoğunlaşması da oluşan ekonomik ve politik faydanın çekiciliğinden kaynaklanmaktadır. Böylelikle kent, varlığı bakımından bir büyüme makinesi olarak adlandırılır (Molotch, 1976, s.310-311). Yine kentin tanımlanmasına yönelik bir başka bakış açısını sosyolog Louis Wirth ortaya koymaktadır. Wirth, kenti tanımlarken kavramı bir yaşam biçimi olarak ele alır. Ona göre kent, sosyal bakımdan heterojen olan insanların yerleşik bulunduğu, geniş ve yoğun bir nüfusu içerisinde barındıran mekandır (Wirth, 1938, s.8). Burada kent; köken, ekonomik faaliyet, politik görüş vb. kıstaslarla birbirine benzemeyen insanların toplumsal, ekonomik ve politik faaliyetlerini gerçekleştirdikleri alan olarak değerlendirilir. Kent kavramını tanımlayan bir başka isim Max Weber'dir. Weber'e göre kent, ekonomik faaliyet bakımından içerisinde yaşayanların tarım yerine çok yönlü ticaretle uğraştığı bir alanı tanımlar. Bu anlamıyla kent, içerisinde bulunanların aktif değiş tokuş ilişkisi içerisinde buldukları bir pazar alanıdır (Weber, 1966, s.66-67). Weber'e göre kent aynı zamanda içerisinde siyasal ve idari düzenlemeleri barındıran bir topluluktur. Kentin kırsal olandan ayrımının en belirgin kriteri bu bölgelerde yer alan idari ve siyasal düzenlemeler ve toprak sahibi olma biçimlerinin farklılığıdır (Weber, 1966, s.74). Weber'in kente attığı bir diğer özellik ise kente ait olma bilincidir. Bu bilinç; sınırları belirli, kendi pazarına ve idari düzenlemelerine sahip bir alanda bir arada yaşayan insanların oraya ait olma bilincinde yatar. Fakat bu bilinç ne kentin ekonomik faaliyetlerinden ne de onun idari yapısından kaynaklanır. Tam anlamıyla bir kentli topluluk için sınırları belirlenmiş olma, pazarın varlığı, yerel mahkeme ve görece özerk yasalar, iş birliğini içerisinde barındırma ve yerel manada özerkliğe sahip bir bölgenin varlığı gereklidir (Weber, 1966, s.81). İşte bu etmenlerin hepsinin bir arada bulunduğu yerler, Weber'in tanımına göre kenti oluşturmaktadır.

Kent hakkında yapılan çeşitli tanımlamalar haricinde kentlerin de kendi içerisinde sınıflandırılmasından söz edilebilir. Örneğin ekokent kavramı bu sınıflandırmalardan birisidir. 1975 yılında Register ve arkadaşları kentleri doğayla uyumlu bir şekilde yeniden inşa etmek şiarıyla "Urban Ecology" isimli sivil toplum örgütünü kurmuştur. Daha sonra Register, 1987 yılında *Eco-City Berkeley* isimli bir kitap yayınlamış ve burada Berkeley'in gelecek yıllarda ekolojik olarak nasıl inşa edilebileceğini tartışmıştır (Roseland, 1997, s.197). Register bu çalışmada ekokent kavramını, ekolojik olarak sağlıklı bir şehir olarak tanımlamaktadır (Register, 1987, s.3). Çalışma kapsamında ekolojik bir kenti inşa ederken dikkate alınması gereken bazı kriterler sıralanmaktadır. Yaşam, güzellik ve eşitlik ekokenti oluştururken başvurulacak bakış açıları oluşturur. Buna göre ekokent, dünya

üzerindeki yaşamı savunma, keşfetme ve güzelleştirme kaygısı taşır. Öte yandan bir kentin yolları, binaları ve toplu taşıma sistemleri o kentin biyolojik ve beşerî çevresini dikkate alan estetik bir anlayışla tasarlanmalıdır. Eşitlik manasında ise kent, içerisinde yaşayan insanların farklılık gözetilmeksizin sahip oldukları potansiyellerini ortaya çıkarmalarına olanak tanınmalıdır (Register, 1987, s.13).

Register, ekokent anlatısının yeşil kent kavramıyla da uyum içerisinde olduğundan söz etmektedir. Ekokentin bir alt kategorisinde ve aynı zamanda onun tamamlayıcısı olarak değerlendirilebileceğimiz yeşil kent, kenti çevresel manada sürdürülebilir kılmak hedefini taşımaktadır. Yeşil kent anlatısına göre, çeşitlilik sağlık arz eder. Biyolojik manadaki bu çeşitlilik kentin sürdürülebilirliğinin ve aynı zamanda da direncinin korumasına fayda sağlar. Öte yandan çeşitliliğin sağlanabilmesi için oldukça büyük bir alan ihtiyacı vardır. Bu sebeple insanlar tarımsal ve doğal alanların bulunduğu yerlerde yayılmacı bir şekilde yerleşim kurmamalıdır. Toprak, üzerindeki çeşitliliğin devamını sağlayabilmek için sunduğu kaynakları yalnızca sınırlı bir raddeye kadar arz edebilir. Toprağın arz kapasitesinin insan yerleşimleri tarafından azaltılması oradaki çeşitliliği tehlike altına sokar. Yeşil kent, bu kaygılardan hareketle toprakla yerleşim arasındaki ilişkiyi göz önünde tutmaktadır. Atıkların geri dönüşüm yoluyla tekrar kullanılabilir hale getirilmesi de yeşil kentin hedeflerinden bir diğeridir (Register, 1987, s.16-17).

Bir başka kent türü olarak ekotek kent modelinden söz edilebilir. Bu modele göre, şehir planlamacılığı bir yandan ekolojik etmenleri hesaba katmalı diğer yandan planlama aşamasında teknolojik imkanlardan olabildiğince üst düzeyde faydalanmalıdır. Bogunovich'in ifadesine göre, kentleşme literatüründe ekolojiye verilen önem son yıllarda değer kazanmış olmakla birlikte teknolojik imkanlardan yeteri kadar faydalanmak konusunda bir eksiklik mevcuttur. Bu nedenle temiz çevresel teknolojilerle birlikte bilgi ve iletişim teknolojilerinin bir arada kullanılması gerekmektedir (Bogunovich, 2002, s.75). Ekotek kent gelişim bakımından akıllı kent kavramından önce gelmekle birlikte, ekolojiye yaptığı vurgu nedeniyle ondan kapsam bakımından da ayrılmaktadır. Fakat yine de bu bakış açısının akıllı kent modelinin gelişim sürecinde kurucu bir unsur olduğundan söz etmek yerinde olacaktır.

Akıllı kent modeli ise bir diğer önemli kent türü olarak karşımıza çıkar. Akıllı kent kavramı için literatürde bilgi, siber, dijital veya eko kent olarak verilen tanımlamalar mevcuttur. İlgili tanımlamaların ise şehir planlayıcılarının şehre yükledikleri amaçlar doğrultusunda farklılaştığı görülmektedir. Bu sebeple akıllı kent kavramının tanımlanmasına yönelik sürecin hala devam ettiğinden söz etmek mümkündür. Akıllı kenti geniş bir çerçeveden tanımlayacak olursak bilgi ve iletişim teknolojilerini altyapı olarak kullanarak kentin gelişimini hedefleyen bir kent türü olarak değerlendirebiliriz (Hwang & Choe, 2013, s.1). Buna paralel olarak Uluslararası Standartlar Teşkilatı ise akıllı kenti; nesnelerin interneti, bulut hizmetleri, büyük veri, coğrafi bilgi entegrasyon sistemleri gibi yeni bilgi

teknolojilerini kullanarak kent planlaması, inşası, yönetimi ve akıllı hizmetlerini kolaylaştıran bir kent modeli olarak tanımlamaktadır (ISO, 2015, s.2).

Sürdürülebilirlik ve dirençli kent kavramları ise bu makalenin asıl ilgi alanını oluşturan kent yaklaşımıdır. Dirençli kentler hakkındaki literatür incelendiğinde kavramın çoğu zaman kent çalışmaları için bir başka önemli kavram olan sürdürülebilirlikle birlikte kullanıldığı görülmektedir. Dolayısıyla bir kentin dirençli oluşu aynı zamanda dirençliliğin sürdürülebilirliğiyle de yakından ilgili olmaktadır. Devam eden bölümlerde daha çok bu iki kavram üzerinde yoğunlaşılacak ve ikisi arasındaki ilişkinin dirençli bir kent oluşumu için ne kadar vazgeçilmez olduğu ileri sürülecektir.

3. Dirençli Kentlere Yönelik Çeşitli Tanımlamalar

Dirençlilik kavramının uluslararası literatürdeki yerine baktığımızda kavramın ilk kez 1973 yılında ekoloji alanında çalışmalar yürüten Crawford Stanley Holling tarafından kullanıldığını görmekteyiz. Holling, bu kavramı stabilite kavramından ayırıştırarak sistemlerin bozulma ve değişimleri hazmetme kapasitesi ile harici ve beklenmedik durumlar sonrası aynı ilişkiler içerisinde kalabilme yeteneği şeklinde tanımlanmıştır (Holling, 1973, s.14). Holling, kavramı incelediği makalesinde kentler üzerine bir inceleme yapmamış olmakla birlikte daha çok “sistemlerin” dirençliliği hakkında bir çalışma yürütmüştür. Fakat ortaya koyduğu bu tanım, kentin de kendi içerisinde bir sistem olarak değerlendirilebiliyor olması nedeniyle kentsel anlamdaki kullanımına engel teşkil etmemektedir.

Godschalk’ın tanımına göre ise dirençli kent insan toplulukları ve fiziksel sistemlerin sürdürülebilir bir aradalığıdır. Bir kentin fiziksel sistemleri o kenti oluşturan doğal ve beşerî bileşenlerdir. Beşerî bileşenlere örnek olarak şehrin sahip olduğu binalar, ulaşım ağları, altyapı sistemleri, enerji sistemleri ve iletişim sistemleri gösterilebilirken doğal bileşenlerine ise topoğrafyası örnek gösterilebilir (Godschalk, 2003, s.137). Kentin içinde yaşayan topluluklar ise o kentin sosyal ve kurumsal bileşenleri olarak değerlendirilmektedir (Godschalk, 2003, s.137). Kentin fiziksel sistemleri o kentin iskeletini oluşturmaktayken, kentteki topluluklar bu fizikselliği işlevsel kılan, onu değiştirip dönüştüren ve ondan tecrübe edinen kitleler manasını taşır. Bu durumda bir kenti dirençli ve dahası bu dirençliliği sürdürülebilir kılmak insan topluluklarının bir arada yaşadığı, temel sosyal düzenin bir parçası haline geldikleri bu işlevselliğin sürdürülebilir kılınmasıyla yakından ilgili hale gelmektedir. Dirençlilik, kentin fiziksel yapısı ve onun içerisinde yaşayan insan toplulukları bir arada düşünüldüğünde iki farklı tehdide karşı bağışık olmasını gerekli kılar. İlki, şehrin fiziksel kimliğinden kaynaklanan yukarıda değinilmiş bütün sistemlerin işlevselliğinin her türlü tehlike durumunda sürekliliğinin devam edebiliyor olması ve ikincisi, kentte yaşayan insan topluluklarının dirençliliği olarak bir kentte gerçekleşen her türlü faaliyetin bu toplulukların gündelik yaşam pratiklerini derinden etkilemeyecek, etkilenmesi halinde ise olabilecek en hızlı şekilde eski haline dönecek bir şekilde varlığının korunması olarak gösterilebilir.

Bu iki temelde işlevselliğini koruyamayan herhangi bir kent hakkında dirençlilik tanımlaması yapabilmek mümkün değildir.

Diğer yandan kentsel alanı oluşturan ögeleri siyasal, ekonomik, sosyal ve altyapısal ögeler olarak alt kümelere ayıracak olursak, bu kavramların her birinin kendi içerisinde yer alan dirençliliğin toplamda kentsel dirençliliği meydana getireceğinden söz edilebilir. Yine alanda yapılan çalışmaların kentsel dirençlilik konusuna bu ögelerden hareketle ulaşmaya çalıştığı görülmektedir. Örneğin Dünya Bankası'nın 2012 yılında Asya bölgesine dair kentsel dirençlilik hakkında yayınladığı bir rapora göre, bir kentin dirençliliğinin sosyal, ekonomik, altyapısal ve kurumsal bağlamlarda ele alındığı görülmektedir. Sosyal dirençlilik bir topluluğun demografik profilinin ve yaş, cinsiyet, ekonomik durum gibi değişkenlerinin ele alınarak ilgili topluluğun değişim ve bozulmalara karşı verebildiği tepkileri ifade etmektedir. Ekonomik dirençlilik kentte yer alan ekonomik faaliyetlerin çeşitliliğini, iş kollarının yayılışını ve olası bozulma durumlarında kendilerini idame ettirebilme niteliğini ortaya koyar. Altyapısal dirençlilikte ilgili kentin kurulu yapılarının (binalar, yollar, su, elektrik ve doğalgaz hatları vb.) kırılabilirliği ve olası tehlike anlarında gösterebilecekleri dirençlilik söz konusu olmaktadır. Kurumsal dirençlilik ise bir kentin yönetimini üstlenen yönetim birimlerinin dirençliliğini ifade etmektedir (Jha vd., 2012, s.4). Dünya Bankası'nın ortaya koyduğu raporda kentlerin dirençliliğinin daha çok deprem, sel ve tsunami gibi doğal afetler sonucunda kentin gündelik fonksiyonlarının bozulması ve yukarıda belirtilen kategorilerde kurulacak dirençlerle eski haline en hızlı şekilde dönüşünün nasıl sağlanacağı üzerinden tanımlandığı görülmektedir.

Kentsel dirençliliği yukarıda belirtilen dört kategori ile sınırlandırmayan çalışmalar da söz konusudur. Galantini'nin Colucci ve Adger'den ayrı ayrı aktardığına göre, ekolojik dirençlilik kentsel bölgelerin gelişimiyle ilgili bir yaklaşımken, sosyal dirençlilik kentte yer alan insan topluluklarının her türlü bozulmaya karşı dirençli olmasını ifade eder (Galantini, 2019, s.889). Yine Galantini'nin Avustralya'da bilimsel ve endüstriyel araştırmalar yapan CSIRO kurumunun hazırladığı bir rapordan hareketle ortaya koyduğu diyagramda, kentsel dirençliliğin 4 ana kategorinin kesişimiyle ortaya çıktığı dile getirilmektedir. Bunlar metabolik akımlar, yönetişim ağları, sosyal dinamikler ve kurulu çevreden meydana gelmektedir (Galantini, 2019, s.890). Bu kavramlardan ilki üretim ilişkilerini kendisine konu olarak ilgili kentin yalnızca iç ekonomisini değil dünya ekonomisindeki yeri ve önemini de hesaba katmak suretiyle ekonomik açıdan dirençliliğini ele alır. Yönetişim ağları yine ilgili kentin kurumsal yapılarını ve sivil toplum örgütlerini irdelemektedirken, sosyal dinamikler kentin insan sermayesi ve demografisi ile ilgilenir. Son olarak kurulu çevre ise kentin altyapısal durumunu dikkate almaktadır. Bu dört ana kategorinin Dünya Bankası'nın sınıflandırmasından farklı olmakla birlikte belirli bir düzeyde onunla benzeştiği görülmektedir. Görüldüğü üzere kentsel dirençlilik kavramı tek bir açıdan ele alınamayacak kadar geniş bir kavramı ifade etmektedir. Bu nedenle kentsel

dirençlilik ve sürdürülebilirlikten söz etmek için konuya yukarıda özetle ortaya koyulan kategorilerin hepsini kapsayan bir çerçeveden bakmak zorunlu hale gelmektedir.

4. Sürdürülebilirlik ve Dirençli Kent İlişkisi

Sürdürülebilir gelişim kavramı ilk kez 1980 yılında Dünya Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği'nin (IUCN), Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) ve Dünya Doğayı Koruma Vakfı (WWF) ortaklığıyla hazırladığı Dünyayı Koruma Stratejisi başlıklı çalışmada geçmektedir. Buna göre bir gelişimin sürdürülebilir olması, onun sosyal, ekonomik ve çevresel faktörleri yalnızca bugünü değil geleceği de içine alacak bir şekilde hesaba katmasıyla mümkündür (IUCN, 1980, s.18). 1992 yılında gerçekleştirilen Rio Konferansı'nda 21. Yüzyılda insanlığın temel hedefi olarak belirlenen sürdürülebilir kalkınma kavramı ise Gündem 21 Eylem Planıyla birlikte anılmaktadır. Gündem 21'in 28. Başlığının Yerel Gündem 21 olarak tasarlandığı ve yerel ölçekte de sürdürülebilir bir kalkınmanın hedeflendiği görülmektedir. BM tarafından kabul edilen Gündem 21 Eylem Planı insanlığın tarihsel bir dönüm noktasında olduğu ifadesiyle başlar ve kalkınmanın çevresel faktörleri hesaba katarak geleceği göz ardı etmeden gerçekleştirilmesi gerektiğini vurgular (Gündem 21, 1992, s.3).

Günümüzde kentlerin sürdürülebilir gelişiminden söz edebilmek için öncelikle kentin bu sürdürülebilirliğe sekte vurmuyacak bir şekilde kurgulanmış olması gerektiği kabul edilmektedir. Birleşmiş Milletler'in kentler açısından risk yönetimi konusunda ortaya koyduğu Sendai Planı bu ön kabulü ortaya koyan temel metinlerden birisidir. Plandaki anlatıya göre kentin işleyişini bozacak bir felaket henüz meydana gelmeden önce kenti bu felaketten en az etkilenecek biçimde kurgulamak, sürdürülebilir gelişimin temel gerekliliklerinden birisidir. Günümüzde iklim değişikliğinin sebep olduğu ve kentlerin işleyişlerinde ciddi bozulmalara sebep olan felaketlerin yoğunluğu ve sıklığı artmaktadır. Bu durumda kentler, sürdürülebilir gelişim anlayışının merkezleri olarak birden fazla felaket senaryosunun hesaba katıldığı, çok sektörlü, katılımcılığı öncülleyen erişilebilir risk yönetim mekanizmalarına sahip olmalıdır (Sendai Planı, 2015, s.10).

Diğer yandan kentin sürdürülebilirliği onun ekonomik ve toplumsal çıkarlarının çevre ve enerjiyle ilgili kaygılarla uyumlu hale getirilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Pınarcıoğlu & Kanbak, 2020, s.17). Sürdürülebilir kalkınma olarak da adlandırılabilir bu tanımda kentin daha yaşanılabilir kılınması için çevre ve enerji kullanımı gibi gelecek nesilleri de hesaba katan bir yaklaşım olduğu görülmektedir. Bu durum bir kenti dirençli olarak adlandırabilmek için gerekli alt kategorilerinin hepsinin kendi içerisinde sürdürülebilir olmasını zorunlu kılar. Örneğin, kentin ekonomik dirençliliğinin sürdürülebilir olması, kentteki ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesiyle mümkün olabilecek ve bu çeşitlilik neticesinde spesifik bir işkolunda meydana gelen bozulma kentin ekonomik işlevselliğini ortadan kaldıramayacaktır.

5. Kentsel Direnç ve Sürdürülebilirliğin Kriterleri

Bir önceki bölümde verilen, Dünya Bankası'nın belirttiği dört alt kategoriden hepsinin dirençlilik ve sürdürülebilirlik odaklı olması kentin dirençliliğinin kurucu başlıkları konumunda nitelendirilebilir. Bu çerçevede düşünüldüğünde kentteki sosyal, ekonomik, çevresel ve yönetsel faktörlerin her birinin sürdürülebilir olması o kenti tam manasıyla sürdürülebilir gelişimin konusu haline getirir ve bu sayede dirençli kent olarak nitelendirilebilmesini sağlar. Ortaya koyulan yarıdan hareketle, dirençli kent ve onun sürdürülebilir kılınmasının kriterleri devam eden bölümlerde bu dört ana başlık altında tartışılmıştır. Yalnızca sürdürülebilirliğin altyapısal kriterleri yerine yine literatürde kendisine yer edinmiş çevresel kriterler dikkate alınmıştır.

5.1. Sosyal Sürdürülebilirlik ve Dirençli Kent İlişkisi

Literatürde bir kentin dirençliliğine yönelik toplumda yer alan bilinç genel hatlarıyla afet yönetimiyle yakın bir ilişki içerisinde ele alınmıştır. Toplumsal bilinç ise oluşumu bakımından dirençli kentlerin sürdürülebilir kılınmasında sosyal dirençlilik kategorisi altında değerlendirilebilir. Risk yönetimi ve bir kentin dirençli oluşu içerisinde yaşayan toplumun risk yönetiminin ne ve niçin olduğu hakkında bilinçli hale gelmesiyle yakından ilgilidir.

Bir toplumun sosyal bakımdan dirençli oluşunun temel şartı dirençlilik meselesine dair bilginin toplum içerisinde yayılmasının sağlanması ile başlar. Bu bilgi, toplumda kentin dirençliliğine tehdit oluşturan olgular hakkında farkındalık yaratmayı hedefler. Böylelikle toplum, olası tehlikelere karşı önceden bilgi sahibi olduğu için topyekûn bir hazırlık içerisinde olmakta ve muhtemel bir bozulma sonucunda oluşacak zararın en aza indirgenmesi hedeflenmektedir. Özetle devlet, yerel mekanizmalar veya sivil toplum örgütleri tarafından toplumla paylaşılan nitelikli bilgi öncelikle bir farkındalık yaratmakta ve bu farkındalığın özümsemesi ile bilinç oluşumunun meydana geldiği söylenebilir. Fakat bilginin yayılması ve devamında toplumda oluşacak böylesi hipotetik bir bilinç kimi zaman diğer bazı değişkenleri göz ardı etmekte ve dolayısıyla etki bakımından direncin kurulumunda pek de faydalı olamamaktadır.

Bu noktada insan faktörünü değerlendirmek beraberinde sosyal yaşamın oluşumunu sağlayan diğer faktörleri de içine alan bütüncül bir yaklaşım sergilemeyi zorunlu kılar. Bunu bir diyagramla açıklayan Pelling, sosyal kırılganlığın çoğu zaman küresel, sosyal, ekonomik ve politik baskıların bir sonucu olduğunu ileri sürer. Bireyin ekonomik baskılarının yarattığı kırılganlığa bir örnek vermek gerekirse, dere yatağı yakınlarında bir ev tutmanın kendisini olası afetlerde kırılgan kılacağını bilen fakat fiyatlar sebebiyle yerleşimini o bölgede kurmak zorunda olan bir kişi teoride bilinçli olmakla beraber içerisinde bulunduğu sosyal ve ekonomik koşullar bakımından bu bilincini pratiğe dökme şansına diğer insanlardan daha az sahiptir (Pelling, 2003, s.48). Pelling'e göre sosyal dirençlilik, meydana gelebilecek

olası afetlerin stresıyla baş edebilme yeteneği olarak tanımlanır. Bu söz konusu yetenek, toplumsal farkındalığı artıracak planlı hazırlıkların bir eseridir. Hazırlıklar gerek bir afete yönelik gerekse beşerî bir kırılma ile baş etmeye yönelik olsun, iki durumda da kişinin ilgili stresle başa çıkabilecek olması manasında kullanılmıştır. Pelling, bu stresle maddi anlamda başa çıkabilme yöntemi olarak en etkili politikaların deprem sigortaları olduğundan söz etmektedir (Pelling, 2003, s. 48-49). Gerçekten de sahip olduklarının kaybını sigorta müessesesiyle baş edilebilir bir duruma çekebilecek kişiler, toplumsal direnç açısından daha üst konumlarda yer almaktadır. Bu yargılardan hareketle bir toplumun bilinçli kılınabilmesi yalnızca ilgili afet riskleri veya olası işleyiş bozulmalarına karşı üstün körü bilinçlendirilmesini değil, toplumun sosyal, ekonomik ve politik bağlamda güçlendirilmesiyle ilgilidir.

Kentin dirençliliğine tehdit oluşturan en temel faktörlerden bir tanesi o kentte yer alan toplulukların dirençlilik meselesine karşı sahip olduğu bakış açısıdır. Yine de bu bakış açısının doğrudan toplumun içinden filizlenip yeşermesi beklenemez. Bu noktada toplumların dirençliliğini oluşturan belirli faktörler yer almaktadır. Cutter, Burton ve Emrich'in Amerika Birleşik Devletleri'nin Güneydoğu bölgesini inceleyerek yaptıkları ortak bir çalışmada toplumun dirençliliğini belirleyen temel etmenler ele alınmıştır. Öncelikle Cutter ve diğerleri toplumsal dirençliliği politika yoluyla müdahale edilebilir bir mekanizma olarak tanımlamaktadırlar (Cutter, Burton & Emrich, 2010, s.2). Bu doğrultuda müdahaleler sayesinde toplumların dirençlilik seviyeleri yükselecek ve nihayetinde olası afet durumlarında toplum önceden hazırlıklı olduğu için mümkün olan en hızlı biçimde eski işlevselliğine kavuşacaktır. Yine daha öncesinde belirtildiği gibi bir kentin dirençliliği yalnızca onun fiziksel varoluşunun dirençli kılınması ile ilgili olmaktan ziyade onun beşerî etkilerinin de dirençli oluşunu gerektirir. Böylelikle kentteki dirençliliğin bir başka temel belirleyicisi olan sosyal ve kurumsal faktörlerin de hesaba katılmış olması gerekmektedir. Bu faktörler Cutter tarafından belirtildiği üzere refah artışı, deprem sigortasının yaygınlaştırılması, sosyal ilişki ağlarının yaygınlığı, toplumun dirençlilik mevzusunda katılımcılığının sağlanması ve yine toplumun yerel riskler hakkında bilgi sahibi olmasını kapsar (Cutter vd., 2010, s.5).

Cutter ve diğerlerinin çalışmasında dirençliliği etkileyen birçok bileşik faktör yer almaktadır. Bunlardan toplumsal bilincin oluşumu noktasında ortaya koydukları kriterler ise şu şekildedir; eğitim eşitliği, yaş, taşımacılık erişimi, iletişimi kapasitesi, dil becerisi, özel ihtiyaçlar ve sağlık sigortaları (Cutter vd., 2010, s.7). Araştırmanın Güneydoğu Amerika Birleşik Devletleri'ni konu alıyor olması belirtilen bu faktörlerin dünyadaki diğer bölgelerde farklılık gösterebileceği kanaatine varmamızı sağlayabilir. Örneğin ekserî tek bir dilin konuşulduğu bölgelerde dil kategorisinin direnci belirlemede bir değişken olarak kullanılmayacak olması düşünülebilir. Tek bir dilin hâkim olduğu bölgelerde geliştirilecek politikaların halka ulaşımında dil açısından bir çeşitlilik söz konusu olmayacaktır. Buna rağmen yukarıdaki kriterlerin her birinin toplum açısından direnci belirleme yönünde neden bir kriter olarak kullanıldığını kavramak

önemlidir. Örneğin eğitim eşitliğini ele alacak olursak bir toplumda yaşayan bireylerin benzer eğitim olanaklarına sahip olmadığı durumlarda onlara yönelik hazırlanacak eğitimler ve farkındalık kampanyaları yeterli etkiyi doğuramayacaktır. Yine yaş kategorisinin bir diğer belirleyici olarak ele alınması, farklı yaş gruplarına farklı yaklaşımlar ortaya koymanın gerekliliğini gösterir. Benzer bir şekilde özel ihtiyaçlara sahip vatandaşların olası tehlikelerde en çok kırılganlık gösteren kesimde yer aldığını ve buna bağlı olarak özel politikalara gereksinimi içerisinde olduklarından söz edebiliriz.

Cutter ve diğerlerinin çalışmasından bağımsız olarak toplumsal bilincin oluşmasında oldukça önemli bir başka etmen ise geçmiş tecrübelerdir (Guo & Li, 2016, s.3). Toplumun ve içerisinde yaşadığı bölgenin kırılganlığını ilk elden ortaya koyan en sahîh örnek o toplumun daha öncesinde yaşadığı bir felakettir. Bu bağlamda, geçmiş tecrübelerinde kırılganlığını ortaya çıkaran bir olay yaşayan toplumlardan toplumsal bilinç aşamasında daha dirençli bir yapıda olması beklenir. Guo ve Li'nin çalışmasında Japonya'dan örneklediği bu olgu Türkiye için de geçerlilik arz etmektedir. Marmara Depremi ve 6 Şubat Depremleri gibi yıkıcı doğal afetlerle karşı karşıya kalan toplumumuzun gelecek tehlikelere karşı bilinç ve dolayısıyla direncinin daha yüksek olması beklenmektedir. Bunun yalnızca toplumla sınırlı kalmadığı aynı zamanda kurumsal anlamda da geçmiş tecrübelerin toplumumuzu harekete geçirdiği görülmektedir. Örneğin 1999 Marmara Depremi'ni takiben 2003 yılında İstanbul Deprem Master Planı hazırlanmıştır. Bu planın hazırlanmasındaki motivasyonda deprem coğrafyasında oluşumuzun etkisi tartışılmaz olmakla beraber 1999 Marmara depreminin sebep olduğu acı tecrübeyi de hesaba katmak faydalı olacaktır.

Öte yandan sosyal direncin oluşturulmasında devlet desteği olmadan toplulukların kendi başına kayda değer bir başarı sağlayamayacakları kabul görmektedir (Jha, Miner & Stanton-Geddes, 2013, s.56). Düşük gelir grubunda yer alan insanların daha dirençli kılınabilmesi için altyapısal yatırımların finanse edilmesi noktasında devletin yer alması beklenir. Bunun gibi yüksek finansal kaynak ihtiyacı doğuran fakat toplumun dirençli oluşunu temelden etkileyen hususlarda özellikle düşük gelir grubunda yaşayan bireyler daha kırılgan konumdadırlar. Örnek vermek gerekirse kentsel dönüşüm projelerinde devlet desteğinin varlığı insanları kentsel dönüşüme katılım noktasında daha istekli bir noktaya getirdiğinden söz edilebilir. Aksi halde özellikle dar gelir grubundaki insanların finansal olarak bu dönüşümün altından kalkabilmesi mümkün olamayacaktır. Öncesinde de belirtildiği gibi toplumun ekonomik durumu onun dirençli oluşunu belirleyen en temel faktörlerden birisi olarak yeniden karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca kentsel yatırım konularında topluluklara danışılmadan ortaya koyulan projeler kimi zaman direnç oluşturmak yerine tam tersi etki de yaratabilmektedir (Jha vd., 2013, s.56). Bu nedenle topluluk bilinci denilen kavramın katılımcılık mekanizmalarını da işletiyor olması gerekmektedir.

5.2. Ekonomik Sürdürülebilirlik ve Dirençli Kent İlişkisi

Bir kenti dirençli kılabilmek hiç şüphesiz oldukça büyük miktarlarda kaynak maliyeti doğurur. İlgili kaynak ihtiyacının karşılanması ve ortaya koyulacak olan değişim ve dönüşüm projelerinin ekonomik açıdan sürdürülebilir olması kentsel dirençliliği sağlam temeller üzerinde kurmayı kolaylaştırır. Denilebilir ki dirençliliğin tahsis edilişi için bu sürecin devamlı olması ve direncin direncinin sağlanması gereklidir.

Dirençli kent kavramının ele alınışı noktasında içerisinde halihazırda bir ekonomik sürdürülebilirlik konusunu barındırdığı görülmektedir. Bu nedenle dirençli kentler tasarlanırken ekonomik sürdürülebilirliğin hesaba katıldığını bilmek yerinde olacaktır. Konaklama sermayesi, istihdam, gelir dengesi, sektör genişliği, sağlık kaynaklarına erişim gibi faktörleri ele alacak olursak kentsel dirençliliğin kurulumunda yer alan ekonomik kriterlerin her birinin sürdürülebilir oluşu dirençli bir kentin hem ekonomik açıdan sürdürülebilir olmasını sağlayacak hem de dirençlilik seviyesinin korunmasını sağlayacaktır. OECD'nin Antalya'nın dirençliliğine dair yaptığı bir çalışma ilgili duruma örnek olarak gösterilebilir. OECD yaptığı çalışma neticesinde Antalya'nın ekonomik faaliyetlerinin yoğunlukla tarım ve turizm odaklı olduğunu belirledikten sonra bir kentin ekonomik faaliyetlerinin çeşitliliğindeki bu kıtlığın o kenti dirençsiz kılma potansiyeline sahip olduğunu ileri sürmüştür. Örnekte turizm sektörünü canlı tutan turistlerin genellikle Rusya ve Almanya'dan geldiği ortaya koyulduktan sonra bu ülkelerde veya bu ülkelerle Türkiye arasında yaşanabilecek potansiyel herhangi bir sorunun Antalya'nın ekonomik durumunu zedeleyeceği sonucuna varılmıştır. Yine aynı şekilde kentteki tarımsal faaliyetler sonucu elde edilen mahsulün ihracı da çoğunlukla Rusya, Çin, Almanya ve Kazakistan gibi ülkelere yapılmaktadır. Burada da çeşitliliğin az olduğu ve dolayısıyla herhangi bir sorun halinde kentin ekonomik anlamda dirençliliğini kaybedeceğinden söz edilmektedir. İlgili çalışma burada son bulmamış ve kentin dirençliliğinin sürdürülebilirliğinin sağlanması adına alternatif ekonomik faaliyetler önerilmiştir. Örneğin kentin, alternatif turizm potansiyeli ortaya koyulmuş ve kentin sağlık, uluslararası konferanslar ve toplantılar gibi alternatif turizm kaynaklarından gelir elde edebileceği ileri sürülmüştür (OECD, 2016, s.137). OECD'nin Antalya hakkında yaptığı çıkarımlardan hareketle bir kenti dirençli kılabilmek için o kenti yalnızca doğal felaketlere değil beşerî bozulmalara karşı da dayanıklı hale getirmenin gerekli olduğundan söz edilebilir.

Öte yandan ekonomik kalkınmanın sürdürülebilirliğinin sağlanması adına ekonomik açıdan uluslararası bir ortaklık ve yerelde de kararlı politikaların varlığının da belirleyici bir kriter olduğu görülmektedir (Gündem 21, 1992, s.4). Yerel Gündem 21'de, Gündem 21 Eylem Planı'nın ortaya koyduğu sürdürülebilir kalkınmanın yerel ölçekte farkındalığının yaratılması, kurumsal kapasitesinin inşa edilmesi ve toplumun katılımcılığının sağlanması hedeflenir. Bu maddeye göre

devletlerden kendi yerel aktörleriyle danışmanlık içerisinde bulunarak sürdürülebilir kalkınma hakkında yerel eylem planı devreye sokmaları beklenmektedir (Gündem 21, 1992, s.285).

Sonuç olarak bir kentin dirençliliğinin ekonomik açıdan sürdürülebilir olması demek aynı zamanda o kentin hakiki manada dirençli bir kurguyla tasarlanması anlamına gelmektedir. Antalya örneğinden hareketle dirençlilik mevzusunu yerelden bölgeye doğru genişletmek de mümkün olabilir. İlgili bölgenin karakteristik özellikleri ve muhtemel risklerin analiz edilmesi sonucunda bir kentin ekonomik olarak dirençli hale getirilmesinin ipuçlarına ulaşılabilmektedir. Sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda uluslararası bir ilginin de olduğu açıktır. Bu nedenle kaynak kullanımı konusunda yalnızca yerel ve bölgesel imkanlardan faydalanmak yerine küresel ölçekte bir kaynak paylaşımı da söz konusu olabilecek ve dirençliliğin direncine görece daha sürdürülebilir bir ekonomiye ulaşılabilecektir.

5.3. Çevresel Sürdürülebilirlik ve Dirençli Kent İlişkisi

Kentsel dirençliliğin bir diğer sacayağı dirençliliğin çevresel sürdürülebilirlik sınırları dahilinde kurgulanıyor olmasıdır. Çevresel kaynakların yalnızca kentin değil insanlığın yaşamının idame ettirilebilmesi açısından faydalanılan en temel ve fakat sınırlı kaynaklar oluşu kentsel dirençlilik hususunda bu kaynakların sürdürülebilirlik çerçevesinde kullanımını zorunlu kılmaktadır. Öyle ki kentin çevresel sürdürülebilirlik dahilinde kurgulanmış olması ilgili kentin yalnızca bugününü değil gelecekteki konumunu da sağlamlaştırmak açısından önem arz eder. Sonuç olarak çevresel sürdürülebilirliği bugünün sınırlı kaynaklarını geleceğe aktarma kapasitesi olarak ele alabiliriz.

Çevresel sürdürülebilirlik kavramı öncelikle çevreye duyarlı gelişim olarak Dünya Bankası tarafından hazırlatılan Dünya Gelişim Raporu adlı bir çalışmada yer alır. Rapor, 21. Yüzyılda dünyanın çok daha zengin bir yer olacağından söz ederek bu zenginliğin maliyetinin çevresel bir yokluk mu olacağı sorusunu irdelemektedir (Dünya Bankası, 1992, s.33). Buna göre gelişimin yalnızca ekonomik boyutunun ele alınıp çevresel boyutlarının ele alınmadığı bir durumda sürdürülebilir oluşundan bahsetmek mümkün değildir. 1995 yılında ise Goodland'ın kavrama bugünkü halini kazandırdığını görmekteyiz. Goodland, ekonomik sürdürülebilirlik arzusunun insan varoluşundan kaynaklandığını ve sosyal sürdürülebilirliğin bir parçası olarak ele alınmasını kabul eder. Fakat bunu sağlamak adına insan, sarmalandığı biyofizik çevrenin sınırlılıklarını hesaba katmalıdır. Öyle ki ekonomik gelişimin sürdürülebilir olması doğanın, örneğin üretilen atıkları hazmedebilme kapasitesinin aşılmadığı durumlarda mümkün olabilecektir. Bir başka örnek olarak yenilenebilir enerji hasadı yine aynı şekilde bu kaynakların kendini yenileme hızına uyarlanmalıdır (Goodland, 1995, s.3). Görüldüğü üzere çevresel sürdürülebilirlik kavramı literatürde sosyal ve ekonomik sürdürülebilirlikle iç içe geçmiş vaziyettedir. Bu iç içe geçmişlik çevreye duyarlı bir kent oluşumunun temel

dinamiğini de ortaya koyar. Çevreye duyarlılık bir yandan doğanın sunduğu sınırlı kaynakları gelecek nesillere aktarabilecek ölçüde ondan faydalanmayı ifade ederken diğer yandan ekonomik ve sosyal gelişimin de sürdürülebilir olmasının sigortası işlevini görmektedir.

Kentsel dirençlilik ile çevresel sürdürülebilirlik arasındaki ilişki birbirinin tamamlayıcısı niteliğindedir fakat bu tamamlayıcılık her iki kavramı birbirlerinin yerine kullanılabilir kılmaz. Dirençlilik kentin işleyişinin bozulmalara karşı yeniden sürdürülebiliyor olmasını ifade ederken, sürdürülebilirlik daha çok daha geniş bir hedefi içerisinde barındırır ve bu hedefler doğrultusunda kurallar koyar (Delgado-Ramos ve Guibrunet, 2017, s.3). Bu durumda kentsel dirençlilikle sürdürülebilirlik arasındaki ilişkinin nicelikte değil nitelikte olduğunu belirtmek gerekir.

Kayar ve Kutlu kentsel dirençlilik ve çevresel sürdürülebilirlik kavramlarının ilişkisini Türkiye’de uygulanan politikalar dahilinde değerlendirmiştir. Kalkınma planları ve hem ulusal hem de yerel ölçekte yapılan çevre harcamalarının (atık su yönetimi, peyzaj korunumu, araştırma fonları vb.) miktarındaki artıştan hareketle Türkiye’de kentsel dirençlilik ve çevresel sürdürülebilirlik kapsamında olumlu faaliyetler yapılmış olmasına rağmen kentlerin kırılganlıklarının devam ettiği sonucuna varmışlardır. Buna göre çevresel harcamalardaki artış kentsel dirençliliği kurgulamak yerine daha çok çevreye dair bir sorumluluk bilinciyle gerçekleştirilmektedir. Kalkınma planlarında yer alan kentsel dirençlilik tanımlarının daha çok doğal afet ve iklim değişikliği üzerinde yoğunlaşması bu duruma örnek gösterilmektedir (Kayar & Kutlu, 2022, s.194-195). Öte yandan çevre harcamalarındaki artış miktarını yukarıda belirtildiği haliyle çevresel sürdürülebilirlik vizyonuyla bağdaştırılabilmek mümkündür. Örneğin evsel ve endüstriyel atıkların geri dönüşüm oranlarındaki artışlar ülkedeki geri dönüştürme tesislerinin kapasitesindeki bir artışa işaret etmektedir. TÜİK tarafından yayınlanan 2020 Atık İstatistikleri geçmiş yıllarla karşılaştırmalı olarak dikkate alındığında bu çıkarım doğrulanmaktadır. Örneğin 2018 yılında 2223 olan atık bertaraf ve geri kazanım tesis sayısı, 2020 yılında 2752’ye yükselmiş ve 2018 yılında 104 milyon ton atık işlem görmüşken bu rakam 2020 yılında 127 milyon tona yükselmiştir (TÜİK, 2021). Sonuç olarak ister çevresel bir bilinçle ister kentleri dirençli kılmak sebebiyle yapılsın her iki koşulda da çevre harcamalarının dirençliliğe yönelik bir tamamlayıcı faaliyet olarak görülmesi gerekmektedir. Her ne kadar kalkınma planlarında kentsel direnç kavramına daha çok doğal afet ve iklim değişiklikleri üzerinden yaklaşmış olsa da bu gibi diğer tamamlayıcı faaliyetler ülkedeki kentsel dirençliliğin git gide yükselişte olduğunu göstermektedir. Bu durum sürdürülebilir çevre mefhumunun bir vizyon, kentsel dirençliliğinse bu vizyon sınırları içerisinde ortaya çıkan bir oluşum olduğunu destekler niteliktedir.

5.4. Yönetimde Kararlılık ve Dirençli Kent İlişkisi

Yönetimde kararlılık her ne kadar literatürde diğer sürdürülebilirlik çerçeveleri kadar derinlemesine işlenmemiş olsa da en az sosyal, ekonomik ve çevresel sürdürülebilirlik kadar önem arz etmektedir. Yukarıda sürdürülebilirlik anlayışlarının bir vizyon niteliğinde olduğundan söz etmiştik. Burada ise bu vizyonu pratiğe dökülecek bir yönetim tutarlılığından söz etmek gerekecektir. Vizyon, geleceğe yönelik takip edilecek bir hedef olarak ortaya çıksa da hem ulusal hem de yerel yöneticilerin her zaman bu doğrultuda hareket edip etmeyeceklerine dair kaygılar meşruiyetini korumaktadır. Buradaki insan faktörü kimi zaman kurumsal düzenlemelerle kontrol altına alınmakla birlikte bu düzenlemelerin bazen politik çıkarların gölgesinde kalabileceği de düşünülebilir. Bu nedenle hem ulusal hem de yerel anlamda yönetimde tutarlılık ilkesi dirençli kent oluşumunda hesaba katılması gereken bir başka husus olarak değerlendirilebilir.

Yönetimde tutarlılığın sağlanabilmesi elbette ki ilk etapta nitelikli kentsel sürdürülebilirlik bilgisinin varlığı ve aktarımı ile ilgilidir. İkinci olarak, bu bilginin oluşumunu ve kullanımını sağlayacak ulusal, yerel ve küresel bağlamda kurumsal kapasitenin varlığından söz etmek gerekir. Kentsel sürdürülebilirlik alanında politika yapım süreçlerinin böylesi bir kapsayıcılığı içerisinde barındırması önem arz etmektedir. Bu yolla yöneticilerin kimliklerinden bağımsız olarak uygulayacakları politikalar genel-geçer pratikler haline gelebilecektir. Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Programı (UN-Habitat) tarafından 2013 yılında hazırlanan raporda hakkaniyetli sürdürülebilir kentsel gelişimin temel etmenlerinin kentsel alana erişim, kentsel yasamanın nitelikli olması ve adem-i merkezîyetçi yönetim anlayışı olduğu belirtilmektedir (UN-Habitat, 2013, s.7). Yine aynı raporda toprak yönetimi, yasama ve adem-i merkezîyetçilik hakkında çeşitli politika önerileri sunulmakta ve bu yolla sürdürülebilir fakat aynı zamanda tutarlı bir kentsel gelişim vadedilmektedir. Örneğin katılımcı ve kapsayıcı bir toprak yönetimi anlayışının insanların buldukları yerlerden zor kullanılmaksızın tahliye edilmesini kolaylaştıracağı ve bu yolla kentin daha sağlıklı bir genişleme eğilimi gösterebileceği belirtilmiştir. Böylelikle hem toprak sahipleri hem de kiracılara yeni yatırım fırsatları doğacağı öngörülmüş, buradan oluşacak kaynağın ise altyapı ve kamu hizmetlerine harcanabileceği dile getirilmiştir (UN-Habitat, 2013, s.8). BM tarafından hazırlanmış bu raporu kentsel sürdürülebilirlik çerçevesinde genel-geçer bir bilgi kabul edersek, ulusal ve yerel bağlamda bu pratikleri uygulamaya dökmek yönetimde tutarlılık ilkesini sürdürülebilir kılacaktır.

Yönetimde tutarlılık ilkesinin pratiğe dökülebilmesi açısından bir kenti, dirençlilik pratiğini içerisinde barındıran bir biçimde kurgulayabilmek önem arz eder. Politika çerçevesi oluşturmak, sosyal olarak kapsayıcı, kompakt, birbirlerine küresel anlamda bağlı ve iklim değişimine dirençli kentler meydana getirmek için atılacak pozitif adımlardan bir tanesi olarak değerlendirilmektedir (UN-Habitat, 2013, s.10). Bu süreç ise kent planlamasının ilgili tutarlılığı sağlayacak bir biçimde nasıl

gerçekleştirileceği sorusunu ortaya çıkarır. Desouza ve Flanery, planlama aşamasında öncelikle katılımcılığın esas alınması fikrini savunmaktadır. Buna göre bir kent, vatandaş için olmaktan ziyade vatandaşlarla birlikte kurgulanmalıdır (Desouza & Flanery, 2013, s.96). Kastedilen asıl mevzu ilgili kentte yer alan yerellik pratiklerinin hesaba katılmadan yapılacak herhangi bir girişimin direnci doğurabilme açısından yetersiz kalacağı düşüncesidir. Örneğin karar alıcılar, alacakları kararları mevkilerinin verdiği bir imtiyaz olarak değerlendirir ve bu doğrultuda meşruiyetlerini doğrudan makamdan aldıkları gerekçesiyle katılımcı bir kaygı taşımadan politika geliştirirlerse ortaya çıkan sonucun direncinin diğer ihtimale göre daha kalitesiz bir çıktısı olacaktır. O halde, politika planlama sürecinde yer alacak katılımcılık, açıklık ve hesap verilebilirlik gibi aslında yönetim mefhumuna ait temel ilkeler yöneticilerin mutlak meşruiyetine gem vurarak dirençli kent bakımından pozitif bir etki sağlayabilecektir. Planlama aşamasından sonra yer alan tasarım aşamasında ise ortaya koyulan planın uyumluluğu değerlendirmeye alınmaktadır. İlkinden farklı olarak bu aşamada kaynak yeterliliği mevzusu işin içine girmektedir ve alınan kararların uygulanabilirliğini temelden etkileyen bu faktör planın daha rasyonel bir zemine oturmasını sağlar. Üçüncü ve son aşama olan yönetim aşaması ise kentin stres altında olduğu ve olmadığı dönemlerde, gelişimi açısından meydana çıkan fırsatları değerlendirebilme ve çeviklikle yanıt verebilme kabiliyetinin varlığıyla ilgilidir (Desouza vd, 2013, s.96-97). Desouza ve Flanery, Japonya’da 2011 yılında meydana gelen 8,9 büyüklüğündeki depremin yukarıdaki ilkeleri takip etmeyen bir yönetim ortamında gerçekleşmiş olması durumunda ortaya çıkan hasarın çok daha büyük olacağını söylemektedir. Buna göre, katı imar kanunları, eğitilmiş bir toplum ve önceden uyarı mekanizmaları gibi etmenler 8,9 büyüklüğündeki deprem ve devamındaki tsunaminin yıkıcı etkilerini azaltmıştır (Desouza vd., 2013, s.97).

Yönetimdeki tutarlığın ele alınış biçimini yöneticilerin politika üretme, tasarlama ve uygulama alanlarındaki alacakları tavırlarla tanımlamak mümkündür. Öncelikle adem-i merkezîyetçilik ilkesi doğrultusunda merkezden yerele doğru bir yetki ve kaynak artırımıyla yerel karar alıcılara serbestlik imkanı tanınmalı ve devamında oluşan yetki bolluğu aynı usullerle yerel çevreye yayılmalıdır. Bu yöntem dahilinde oluşturulan politikalar, yalnızca ulusal ve yerel bilgiyi değil aynı zamanda küresel bilgiyi de kapsayıcı olmalıdır. Bilgi anlamında böylesi bir bütünlüğün sağlanması zaruridir zira direnç oluşumu bu etmenlerin hepsini içerisinde barındıran bir kavramdır. Bunun sonucunda, yöneticilerin daha tutarlı bir davranış sergilemesi beklenecektir. Görüldüğü üzere yönetimde tutarlılık ilkesi esasında yöneticiyi belirli kaidelerle sınırlandırmak ve fakat bunu yaparken onu değersiz bir pozisyona sokmamak kaygısını taşır. O halde kişilik dışı bir çerçevede tanımlanan yönetim ve devamında yöneticilik pozisyonu, mevkilere gelen isimlerden bağımsız olarak temel politika alanlarında aynı güzergâh üzerinde hareket edebilecektir. Sonuç olarak yönetimde sürdürülebilirlik ilkesini kentsel direnci kurgularken kişilik dışı bir varlığa bürünmek şeklinde tanımlayabiliriz.

6. Sonuç

Bütün bu ortaya koyulanlardan hareketle sürdürülebilirlik ve dirençli kentler arasında ayrılmaz bir ilişkinin yer aldığı görülmektedir. Sürdürülebilirlik kavramı ilk ortaya çıktığında gelişim mefhumunun yalnızca bugünü değil aynı zamanda geleceği de göz önünde bulundurup sosyal, ekonomik ve çevresel etmenlerin hesaba katıldığı bir durumu tasvir etmektedir. Bu kriterler aynı zamanda kentin fonksiyonlarının kategorize edilmiş hali olarak düşünülebilir. Öte yandan dirençli kent ise ilgili kentin fonksiyonlarının olası bozulma durumlarında tekrar eski işlevselliğine kavuşabileceği bir modeli ifade eder. Tam da bu noktada kente atfedilen söz konusu direncin sürekliliğinin nasıl sağlanabileceği önemli bir soru olarak karşımızda durmaktadır. Dirençli kent kavramı bu manasıyla ele alındığında sürdürülebilirlik kavramıyla yakın bir bağ oluşturmanın zorunluluğu ortaya çıkar. En başta bir kenti tanımlamak ve onun fonksiyonlarını ortaya koymak ne için, nasıl ve neye karşı bir direnç oluşturulması gerektiği konusunda oldukça faydalı bir çerçeve oluşturur. Bu sebeple kentin sosyal, ekonomik, yönetsel ve çevresel fonksiyonlarının varlığı ortaya konulmuştur. Görüldüğü üzere belirtilen fonksiyonlar aynı zamanda sürdürülebilir gelişim konusunun da sacayaklarını oluşturur. Devamında varılan sonuç dirençli kent kavramının yalnızca çevresel afetlere, ekonomik krizlere, yönetsel tutarsızlıklara ve sosyal sektelere uğramak ve bunların her biriyle mücadele etme ve işlevselliği koruma niteliği olarak değerlendirilmemesi gerektiğidir. Yapılması gereken bir kenti topyekûn bir biçimde dirençli kılmak olacaktır. Sosyal direnç, ekonomik direnç, çevresel direnç ve yönetsel direnç olarak ayrı ayrı ele alınan direnç noktalarının bütüncül bir perspektif esas alınarak değerlendirilmesi ve her bir kentsel fonksiyonun kendi içerisinde de sürdürülebilir kılınması önem arz eder. Ancak bu şekilde kurgulanmış bir kent, tam manasıyla dirençli kent olarak tanımlanabilecektir.

Dirençli kent yaklaşımını yukarıda verilen ekonomik, sosyal, çevresel ve yönetsel sürdürülebilirlik kavramlarını kullanarak ele almak ilgili herhangi bir kentin gelecek vizyonunun sağlam bir şekilde kurgulanmasında kolaylık sağlar. Bu durum yalnızca gelecek vizyonunu kurgulamakla kalmayıp ayrıca ilgili vizyonu uygulanabilir bir konuma yükseltir. Öte yandan kenti yalnızca doğal afetlere karşı dirençli kılmamanın birçok defa belirtildiği gibi tam manasıyla bir direnç oluşturmaktan uzak olduğu belirtilmelidir. Dirençli kent olarak adlandırılacak kent modelinin ancak bahse konu bütüncül çerçevede doğru bir tasarım barındıracağı ortadadır. Böylelikle kent yalnızca doğal afetler veya öngörülemeyen diğer benzer aksaklıklara karşı dirençli olmaktan ziyade varlığının temellerini oluşturan sosyal, ekonomik, çevresel ve yönetsel niteliklerinin bütüncül sürdürülebilirliği noktasında dirençli olacaktır. Ayrıca ilgili alt kategorilerde meydana gelecek değişimlere yönelik kentin adaptasyon ve değişime hızlı ve yerinde cevap verebilme niteliğini de yükseltecektir. Örneğin, çevresel manada direncin sağlandığı bir kent, oluşabilecek çevresel tehditlere karşı dayanıklı hale geleceği için tehlike sonucunda meydana gelecek sosyal bozulmalara karşı da bir dayanıklılık ortaya koyacaktır. Bu

durum beraberinde şüphesiz ekonomik dayanımı da artıracak ve böylelikle tam manasıyla kentin fonksiyonel sürekliliği sağlanacaktır. Nihayetinde kentteki yaşam kalitesinde bir artış veyahut süreklilik meydana geleceğinden söz edilebilir. İlgili çıkarımlardan hareketle küresel kent çalışmalarında kentlerin bu şekilde ele alınmasının bir gereklilik olduğundan bahsetmek gerekir. Küresel kent kavramı devlet otoritesinin ve egemenliğinin küresel bağlamda ilişkiler kurulurken diğer bazı aktörlerle paylaşıldığı bir durumu tasvir etmektedir. Söz konusu aktörler kimi zaman sivil toplum kuruluşları kimi zaman da göçmenler gibi ulus-devlet tanımının dışında kalan kurum veya topluluklardır (Sassen, 2007, s.168). Uluslararası bağlamda kent ve sürdürülebilirliği hakkında karar alınırken artık bu gibi aktörlerin de görünürlük kazanması kenti yalnızca yerel bir bağlamda ele almaktan uzaklaştırarak küresel bir bağlama oturtur ve dolayısıyla ona küresel bir kimlik kazandırır. Dirençlilik ve sürdürülebilirlik karakteristiklerini küresel kent kavramı için de uygulamak yerinde olacaktır. Öyle ki, küreselleşen bir dünyada yalnızca yereldeki kentin sürdürülebilir kılınması onun küresel bağlarını zayıflatmak manasına gelir. Bu bağın zayıflaması şüphesiz takip etmeye gayret gösterdiğimiz bütüncül direnç oluşumunu engelleyecektir. Tüm bu anlatılanlardan hareketle yeni binyıl kent formunun yalnızca mekansal-işlevsel bir sürdürülebilirlik perspektifinden tanımlanmaması gerektiği anlaşılmaktadır. Kentin mekân-işlev bağlamında tartışıldığı durumlarda yukarıda belirtilen diğer yapıtaşlarının göz ardı edildiği bir durum ortaya çıkmaktadır. Örneğin yeşil kent olarak dile getirilen sürdürülebilir gelişim modelinin çevresel etkileri dikkate almakla beraber yönetsel etkileri göz ardı ettiği ve bu nedenle oluşacak yönetsel kırılğanlıklarla mücadele etmesinin zorluğundan söz etmek yerindedir. Böylelikle yeni binyıl kent formunun tanımı sürdürülebilir gelişimin merkezleri olan kentleri tasvir ederken, bu tanımlamaya dirençli kent oluşumunu da dahil etmelidir. Aksi halde sürdürülebilirliğin kırılğan yapısıyla mücadele etmek mümkün olmayacaktır. Söz konusu durum dirençli kentlerle kentin sürdürülebilir gelişim pratiğini ayrılmaz bir şekilde bütünleştirmenin gerekliliğini ortaya koyar.

Kaynakça

- Bogunovich, D. (2002), *Eco-tech cities: Smart metabolism for a green urbanism*. İçinde J.F. Martin-Duque & L.C. Wadhwa (Eds.), *Sustainable City II* (s. 75-84). Southampton: WIT Press.
- Cutter, S. L., Burton, C. G., ve Emrich, C. T. (2010), Disaster resilience indicators for benchmarking baseline conditions. *Journal of Homeland Security and Emergency Management*, 7(1). doi:10.2202/1547-7355.1732
- Delgado-Ramos, G. C., ve Guibrunet, L. (2017), Assessing the ecological dimension of urban resilience and sustainability. *International Journal of Urban Sustainable Development*, 9(2), 151–169. doi:10.1080/19463138.2017.1341890

- Desouza, K. C., ve Flanery, T. H. (2013). Designing, planning, and managing resilient cities: A conceptual framework. *Cities*, 35, 89–99. doi:10.1016/j.cities.2013.06.003
- Dünya Bankası. (1992). *World development report 1992: Development and the environment*. New York, NY: Oxford University Press.
- Godschalk, D. R. (2003). Urban hazard mitigation: creating resilient cities. *Natural Hazards Review*, 4(3), 136–143. doi:10.1061/(asce)1527-6988(2003)4:3(136)
- Goodland, R. (1995). The concept of environmental sustainability. *Annual Review of Ecology and Systematics*, 26, 1–24. <http://www.jstor.org/stable/2097196> (Erişim Tarihi: 17 Eylül 2023).
- Guo, Y., ve Li, Y. (2016). Getting ready for mega disasters: the role of past experience in changing disaster consciousness. *Disaster Prevention and Management: An International Journal*, 25(4), 492–505. doi:10.1108/dpm-01-2016-0008
- Holling, C. S. (1973). Resilience and Stability of Ecological Systems. *Annual Review of Ecology and Systematics*, 4, 1–23. <http://www.jstor.org/stable/2096802> (Erişim Tarihi: 17 Eylül 2023).
- Hwang, J. S. ve Choe, Y. H. (2013). Smart cities Seoul: a case study (ITU-T technology watch report). Alındı: International telecommunication union website: https://www.itu.int/dms_pub/itu-t/oth/23/01/T23010000190001PDFE.pdf. (Erişim Tarihi: 18 Eylül 2023).
- International Union for conservation of nature and natural resources (iucn), (1980). *World conservation strategy: living resource conservation for sustainable development (research report)*. alındı: IUCN database: <https://portals.iucn.org/library/efiles/documents/wcs-004.pdf>. (Erişim Tarihi: 18 Eylül 2023).
- ISO/IEC JTC 1. (2015). Smart cities: preliminary report 2014. Alındı: ISO website: https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/developing_standards/docs/en/smart_cities_report-jtc1.pdf. (Erişim Tarihi: 18 Eylül 2023).
- Jha, A. K., Todd W. M. ve Stanton-Geddes, Z. (Eds.) (2013). Building urban resilience: principles, tools, and practice: directions in development. *Washington, DC: World bank*. doi:10.1596/978-0-8213-8865-5.
- Jha, A., Baca, A., Brhane, M., Burton, C., Dharmavaram, S., Miner, T., Saldivar-Sali, A. N., Scawthorn, C., Svetlosakova, Z. (2012). Building urban

- resilience: managing the risks of disasters in east asia and the pacific: research report. Alındı: *World bank* website: https://www.gfdrr.org/sites/default/files/publication/EAP_handbook_principles_tools_practice_web.pdf. (Erişim Tarihi: 19 Eylül 2023).
- Kayar, İ., & Kutlu, S. Z. (2022). Kentsel dirençlilik ve çevresel sürdürülebilirlik ilişkisi üzerine bir değerlendirme. *TroyAcademy International Journal of Social Sciences*. 7(2), 178-204. doi:10.31454/troyacademy.1088372
- Keleş, R. (1993). *Kentleşme politikası*. İstanbul: İmge Kitabevi Yayınları.
- Molotch, H. (1976). The city as a growth machine: toward a political economy of place. *American Journal of Sociology*, 82(2), 309–332. <http://www.jstor.org/stable/2777096> (Erişim Tarihi: 20 Eylül 2023).
- Nyakairu, J., Kuria, S., Mbogori, S. (2013). UN-Habitat annual report 2012. Alındı: *UN-Habitat webpage*: <https://unhabitat.org/sites/default/files/download-manager-files/Annual%20Report%202012.pdf>. (Erişim Tarihi: 22 Eylül 2023).
- OECD Regional policies for sustainable development division. (2016). *Resilient Cities*. (OECD Report). Alındı: <https://www.oecd.org/cfe/regionaldevelopment/resilient-cities.htm>. (Erişim Tarihi: 25 Eylül 2023).
- Pelling, M. (2003). *The vulnerability of cities: natural disasters and social resilience*. Londra: Earthscan Publication Ltd.
- Pınarcıoğlu, N. Ş. ve Kanbak, A. (2020). *Sürdürülebilir kent modelleri*. Londra: IJOPEC Publication Ltd.
- Register, R. (1987). *Ecocity berkeley: building cities for a healthy future*. Berkeley, CA: North Atlantic Books.
- Roseland, M. (1997). Dimensions of the eco-city. *Cities*, 14(4), 197-202. doi:10.1016/S0264-2751(97)00003-6.
- Sassen, S. (2007). *The global city*. İçinde Nugent, D. & Vincent, J. (Eds.), *A Companion to the anthropology of politics*. (s. 168-178). Blackwell Publishing Ltd. doi.org/10.1002/9780470693681.ch11
- TÜİK. (2021). Atık istatistikleri, 2020. Alındı: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Atik-Istatistikleri-2020-37198#:~:text=Toplam%20at%C4%B1%C4%9F%C4%B1n%20%71%2C3,kazan%C4%B1ld%C4%B1%20ya%20da%20bertaraf%20edildi>. (Erişim Tarihi: 25 Eylül 2023).

UN General assembly, UNGA resolution 69/283. Sendai framework for disaster risk reduction 2015–2030, A/RES/69/283 (3 Haziran 2015), Alındı: https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_RES_69_283.pdf. (Erişim Tarihi: 25 Eylül 2023).

United nations, UN. (1992). *Agenda 21. united nations conference on environment & development*. UN: Rio de Janeiro. Alındı: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf>. (Erişim Tarihi: 02 Ekim 2023).

Weber, M. (1966). *The city by max weber*. 2. Baskı. (D. Martindale, G. Neuwirth, Çev.). New York, N.Y.: The Free Press. (1921).

Wirth, L. (1938). Urbanism as a way of life. *American Journal of Sociology*, 44(1), 1–24. <http://www.jstor.org/stable/2768119> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2023).

Yaman Galantini, Z. D. (2019). Catching on “urban resilience” and examining “urban resilience planning”. *İDEALKENT*, 10 (28), 882-906. DOI: 10.31198/idealkent.621492

Etik Beyanı: Yazar, bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu beyan etmektedir. Bilimsel etik konuları ile ilgili aksi bir durumun tespiti halinde tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına ait olup, Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu bulunmamaktadır.

An Evaluation of the Discussions on What is a Resilient City and How to Make It Sustainable?

Extended Abstract

1. Introduction

It is possible to define the city as settlements where political and social organizations gain weight and where there is a system of norms that exists as a result of the interaction of the individuals who make up the dense population within it, both within itself and with the institutions of the social structure. Cities are divided into classifications such as eco-city, ecotown, smart city and resilient city. An eco-city is an ecologically healthy city that embodies life, beauty and equality. The ecotown model emphasizes that ecological factors should be considered when planning the city and that technological opportunities should be utilized as much as possible during the planning phase. A smart city is defined as a type of city that aims to develop the city by using information and communication technologies as infrastructure. In general terms, resilient cities are cities that can foresee the problems that will occur in cities over time before they occur, provide solutions to these problems with rational methods, and are prepared for sudden and unexpected situations. These cities have the ability to return to their impaired functionality as quickly as possible. The sustainability of a city is defined as the harmonization of its economic and social interests with environmental and energy concerns. It is seen that there is an approach that takes into account future generations such as the environment and energy use in order to make the city more livable.

2. Method

In this study, literature review and content analysis methods were used. The resilient city model, which is included in the literature on city models, has been approached from a new perspective, and in this direction, a study has been presented in which the concept of sustainability and the concept of resilient cities are evaluated together.

3. Results and Discussion

When it comes to the term resilient city, it can be said that there is an emerging need for rising or continuity in the quality of life in the city. Based on the existing definitions in the literature, it should be mentioned that it is a necessity to address cities in this way in global city studies. It would be appropriate to apply the characteristics of resilience and sustainability to the concept of the global city. In fact, in a globalizing world, sustaining only the local city means weakening its global ties. The weakening of this bond will undoubtedly prevent the holistic resistance formation that we are trying to pursue. Addressing the resilient city approach using the concepts of economic, social, environmental and managerial sustainability facilitates the construction of a city's future vision. Making the city resilient only against natural disasters reveals a reality that is far from creating complete resistance. In this way, the city will not only be resilient against natural disasters or other similar unforeseen disruptions, but will be resilient in terms of the holistic sustainability of the social, economic, environmental and administrative qualities that constitute the foundations of its existence.

4. Conclusion

The concept of a resilient city should not only be considered as being subject to environmental disasters, economic crises, administrative inconsistencies, social disruptions and struggling against each of these. What needs to be done is to make a city resilient as a whole. It is important to evaluate the resistance points, which are handled separately as social resistance, economic resistance, environmental resistance and administrative resistance, based on a holistic perspective and to make

each urban function sustainable within itself. Only a city built in this way can be defined as a truly resilient city. From all this, it is clear that the new millennium city form should not be defined solely from a spatial-functional sustainability perspective. In cases where the city is discussed in terms of space-function, the other building blocks mentioned above are ignored. For example, it is appropriate to mention that the sustainable development model, which is expressed as a green city, takes into account the environmental impacts but ignores the administrative impacts and therefore it is difficult to deal with the administrative fragilities that may arise. Thus, the definition of the new millennium city form should include resilient city formation while describing cities that are the centers of sustainable development. Otherwise, it will not be possible to combat the fragile nature of sustainability. This situation reveals the necessity of inextricably integrating resilient cities and the sustainable development practice of the city.